

Sygn. akt I UK 68/15

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania K. Spółki Akcyjnej w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Kielcach
z udziałem zainteresowanego Ł. C.
o podleganie ubezpieczeniom,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 listopada 2015 r.,
skargi kasacyjnej K. Spółki Akcyjnej w K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Krakowie
z dnia 23 października 2014 r., sygn. akt III AUa 180/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 23 października 2014 r. oddalił apelację odwołującą się K. S.A. w K. od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 23 października 2013 r., mocą którego oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Kielcach z 8 lutego 2013 r. stwierdzającej, że Ł. C. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy cywilnoprawnej kontrakt – umowa o profesjonalne uprawianie piłki nożnej u płatnika składek K. S.A. w K. podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od dnia 15 lipca 2009 r. oraz zasądzone od odwołującej się na rzecz organu rentowego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną odwołującą się. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: 1/ art. 9 ust.2 oraz art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.); 2/ art. 20 oraz 22 Konstytucji RP. Ponadto skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia przepisów postępowania - art. 224 § 1 w związku z art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie w całości a także poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za wszystkie instancje, w tym kosztów postępowania kasacyjnego wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wyrażającego się w pytaniu, czy: jeżeli zainteresowany był zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą w oparciu o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej RP i w ramach tej działalności odprowadzał obowiązkowe składki ubezpieczeniowe do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a także w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej dokonywał rozliczeń ze skarżącym (K. S.A.) wystawiając jej faktury VAT za wykonywane usługi sportowe, zwłaszcza, iż podstawową działalnością prowadzoną przez zainteresowanego pozostała działalność związana ze sportem (PKD 93.19. Z) to, czy równocześnie powinien zostać objęty obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym również z tytułu kontraktu - umowy o profesjonalne uprawianie piłki nożnej, do której umowy stosuje się przepisy dotyczące umowy zlecenia nawet wówczas, gdy organ rentowy nie wydał względem zainteresowanego decyzji wyłączających go z ubezpieczenia z tytułu prowadzonej przez niego pozarolniczej działalności gospodarczej. W ocenie skarżącej z treści art. 9 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że zarówno wykonywanie pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej np. kontraktu - umowy o profesjonalne uprawianie piłki nożnej, jak i prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej stanowi tytuł do podlegania obowiązkowo

ubezpieceniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jednakże w razie zbiegu obu tytułów do podlegania ubezpieczeniom dana osoba jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej. Może ona dodatkowo dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowymi, także z drugiego tytułu lub zmienić tytuł ubezpieczeń.

W uzasadnieniu wniosku podniesiono, że w przedmiotowej sprawie najwcześniej powstałym tytułem do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami społecznymi była prowadzona przez zainteresowanego Ł.C. pozarolniczo działalność gospodarcza wpisana do ewidencji oraz związana w szerokim zakresie ze świadczeniem usług sportowych. K. (K. S.A.) zawierając z zainteresowanym kontrakt - umowę o profesjonalne uprawianie piłki nożnej, zawarł go z zainteresowanym jako osobą już prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą zarejestrowaną w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej RP, zatem najwcześniejszy i tym samym obowiązkowy tytuł do objęcia ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi powstał w związku z prowadzoną przez zainteresowanego pozarolniczą działalnością gospodarczą, a kolejne tytuły (w tym kontrakt - umowa o profesjonalne uprawianie piłki nożnej, do której stosuje się przepisy dotyczące umowy zlecenia) a contrario stanowią nieobowiązkowy tytuł do objęcia ubezpieczeniami społecznymi. Zainteresowany mógłby zostać objęty ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tytułu wykonania kontraktu - umowy o profesjonalne uprawianie piłki nożnej, a także z innych pozostałych tytułów, lub zmienić tytuł do ubezpieczeń, jednakże nastąpiłoby to jedynie na jego wniosek. Zainteresowany Ł.C. nie składał wniosku lub oświadczenia w zakresie zmiany tytułu ubezpieczeń, dlatego też powinien zostać objęty obowiązkowymi ubezpieczeniami z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza, iż w ramach wykonywania działalności gospodarczej zainteresowany odprowadzał do organu rentowego obowiązkowe składki ubezpieczeniowe. Skarżący podnosi, że wyjaśnienie niniejszego zagadnienia ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy (choć do jej prawidłowego zakończenia jest niezbędne), ale posłuży także rozstrzygnięciu dla innych, podobnych spraw, których podmiotami są piłkarze, czy też trenerzy zawierający z klubami umowy cywilnoprawne: kontrakty o profesjonalne uprawianie

piłki nożnej, czy też umowy o świadczenie usług trenerskich w ramach zarejestrowanej pozarolniczej działalności gospodarczej wpisanej do ewidencji działalności gospodarczej. Ponadto skarżący wskazał, że na tym tle w toku postępowania powstał szczególny spór pomiędzy stronami. W systemie prawa, który z założenia jest spójny i obejmuje swoimi hipotezami wszystkie sytuacje życiowe, nie ma miejsca na luki, to przy założeniu poprawności argumentacji skarżącego dotyczącej zastosowania art. 9 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń, Sąd Najwyższy powinien rozstrzygnąć, czy w sytuacji, gdy piłkarz lub trener prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą przedmiotem której jest świadczenie szeroko rozumianych usług piłkarskich, bądź trenerskich i równocześnie w zakresie prowadzonej działalności zawiera z klubem sportowym umowę - kontrakt o profesjonalne świadczenie usług piłkarskich, bądź trenerskich, to jest zobligowany do opłacania składek ubezpieczeniowych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej i równocześnie klub sportowy jest zobowiązany do odprowadzania na rzecz organu rentowego składek ubezpieczeniowych od umów cywilnoprawnych zawieranych z takimi podmiotami? Podkreślenia wymaga również fakt, iż w przypadku zawierania przez skarżącego umów z zawodnikami/ trenerami, którzy swoje usługi świadczą w formie pozarolniczej działalności gospodarczej, żaden przepis powszechnie obowiązującego prawa nie nakłada na klub obowiązku weryfikowania, czy dany zawodnik może zgodnie z prawem prowadzić taką działalność gospodarczą oraz odprowadzać z tego tytułu obowiązkowe składki ubezpieczeniowe na rzecz organu rentowego, skarżący nie ma również obowiązku weryfikowania oświadczenia złożonego przez zainteresowanego, iż świadczone przez niego usługi piłkarskie (bądź trenerskie) są wykonywane w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje

postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania tej przesłanki przedsądu, jaką jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011, z dnia 8 lipca 2004r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Powołane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej zagadnienie prawne nie spełnia powyższych wymogów.

Po pierwsze, zostało one sformułowane w oderwaniu od ustalonego w sprawie stanu faktycznego. Podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku stanowiły w szczególności następujące ustalenia: 1/ zainteresowany rozpoczął wykonywanie czynności sportowych jako profesjonalny zawodnik piłki nożnej w klubie sportowym prowadzonym przez skarżącą na podstawie kontraktu - umowy o profesjonalne uprawianie piłki nożnej zawartego 15 stycznia 2009 r.; 2/ w styczniu 2009 r. zainteresowany został wpisany do ewidencji działalności gospodarczej w zakresie „pozostała działalność związana ze sportem”; 3/ działalność gospodarcza zainteresowanego sprowadzała się do świadczenia usług sportowych jedynie na rzecz skarżącej. W takich okolicznościach Sąd II instancji stwierdził, że zainteresowany, który świadczył usługi wyłącznie na rzecz skarżącej na podstawie kontraktu z 15 stycznia 2009 r. nie mógł zostać uznany za osobę wykonującą pozarolniczą działalność gospodarczą w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, w konsekwencji, że nie można było mówić o zbiegu tytułów ubezpieczenia. Zagadnienie prawne wskazane w wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej zostało sformułowane przy założeniach, że zainteresowany wykonywał pozarolniczą działalność gospodarczą oraz, że złożył dorozumiane oświadczenie, iż z tego tytułu będzie objęty obowiązkowymi ubezpieczeniami, co miało mieć odzwierciedlenie w comiesięcznym odprowadzaniu przez zainteresowanego składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Założenia te nie mają jednak potwierdzenia w ustaleniach stanowiących podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku. Uzasadnia to z kolei wniosek, że w sprawie nie zachodzi potrzeba rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy przedstawionego w skardze zagadnienia prawnego, ponieważ jego wyjaśnienie nie miałoby znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 września

2005 r. II PK 98/05, OSNP 2006 nr15-16, poz. 243; z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/08, LEX nr 736732).

Niezależnie od powyższego, problem prawny wskazany przez skarżącą nie kwalifikuje się jako istotny również dlatego, że nie budzi rzeczywiście poważnych wątpliwości. W judykaturze utrwalonym jest stanowisko, że o prowadzeniu działalności gospodarczej rodzącej obowiązek ubezpieczenia społecznego na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie decyduje sam w sobie wpis do ewidencji działalności gospodarczej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III UK 35/07 LEX nr 483284); obowiązkowi ubezpieczeń społecznych podlega osoba faktycznie prowadząca działalność gospodarczą (a więc wykonująca tę działalność), a nie osoba jedynie figurująca w ewidencji działalności gospodarczej na podstawie uzyskanego wpisu, która działalności tej nie prowadzi (nie wykonuje) - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 94/08, LEX nr 960472). Istotą stosunku prawnego ubezpieczenia społecznego jest powstanie tego stosunku z mocy samego prawa niezależnie od woli stron; tym samym zgłoszenie do ubezpieczenia i opłacanie składki przez podmiot nie należący do określonej przez ustawodawcę grupy podmiotów podlegających obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym nie stanowi przesłanki objęcia ubezpieczeniem społecznym z mocy ustawy i stania się jego podmiotem (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 grudnia 1990 r., II UR 9/90, OSP 1991 nr 7, poz. 172; z dnia 16 lipca 1998 r., II UKN 145/98; z dnia 29 lipca 1999 r., II UKN 57/99, niepublikowane; z dnia 19 lutego 2008 r., II UK 122/07, LEX nr 448905; z dnia 24 lutego 2010 r., II UK 204/09, LEX nr 590241). Oznacza to także, iż to art. 6 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych kreuje obowiązek podlegania osób prowadzących pozarolniczą działalność ubezpieczeniom od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, a nie decyzja organu rentowego, która jedynie potwierdza przebieg ubezpieczeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III UK 35/07, LEX nr 483284).

Reasumując: wobec niewykazania istnienia wskazanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.

